

ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ
НА БЕЛГИЈА

КОМУНИКАЦИИ И ЈАВНА
ДИПЛОМАТИЈА НА НАТО

„EUROCOPTER
AS532 COUGAR“

„MATADOR“

ШТИТ

Број 111
Јануари 2019

ISSN 1857-6710

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

2019

Новогодишен концерт
„ТРИ АРМИИ“

„THE THREE ARMIES“
A New Year's Concert

Пријателство, меѓусебна
соработка и професионализам

„ТРИ АРМИИ“

СОДРЖИНА

ШТИТ ■ година XI ■ број 111 ■ јануари 2019

Инфо Македонија треба да биде наградена со почеток на преговори	5
Инфо Патот кон НАТО се ближи до својата завршица	6
Инфо Симулациска вежба „SEESIM 18“	8
НАТО-армии Вооружените сили на Белгија	16
НАТО-активности Комуникација и јавна дипломатија на НАТО	20
Едукација Импликациите на руската „A2AD“ стратегија врз НАТО	22
Едукација Етичката дилема на противтероризмот	26
Вооружување „Посејдон“, руско нуклеарно дрон-торпедо	32
Вооружување „MATADOR“	36
Вооружување Инженерска борбена поддршка на копнената војска на Бундесверот	38
Опрема Военотеренска маскирна униформа како препознатливо обележје на македонската армија	40
Глобал Меѓународното право и морската миграција	44
Незадолжително Ернестина и тапијата на Омер-бег	52

покажавме дека не отстапуваме од зголемување на одбранбениот буџет. За одбраната и армијата повеќе пари ќе има и во иднина. Ве уверувам дека наш вистински приоритет е да ја постигнеме НАТО-целта, 2 проценти од бруто-домашниот производ да се издвојуваат за потребите на одбраната, а тоа значи, пред сè, за потребите на АРМ. Тоа го правиме не затоа што НАТО истото го бара од земјите-членки, туку затоа што вие, затоа што армијата, затоа што одбраната на државата тоа го заслужува. Овие средства се начин како вие да бидете поуспешни во вашата работа, како Македонија да спие мирно, а вие спокојно да ја вршите вашата обврска“, рече Шекеринска. Министерката истакна дека во однос на етничката структура, Армијата ја претставува Македонија, онаква каква што е – етнички разновидна и побогата земја, а од вкупно 375 професионални војници, 48 се припаднички на женскиот пол“, потенцираше министерката. Со приемот на оваа, трета класа професионални војници, во целост се реализираше планот за прием на 375 професионални војници во Армијата во 2018 година, со што директно се влијае на намалувањето на просечната возраст на припадниците на АРМ, и тоа за цели три години, но и на нејзината поголема функционалност и на нејзините капацитети за да го гарантираат она што е најважно за граѓаните на Македонија – сигурноста, безбедноста, стабилноста.

Подготвени

Годината што измина беше година на големи предизвици, предизвици кои успешно ги совладувавме во текот на целата година и во Новата 2019 година зачекоривме подготвени за достигнување на крајните цели.

Министерката за одбрана Радмила Шекеринска, во очи на Новата година, обраќајќи се до јавноста потсети на некои од позначајните успеси реализирани во текот на 2018 година „Ја добивме поканата за членство во Алијансата, ги завршивме пристапните разговори за членство и ја добивме поддршката од клучните светски политички авторитети. Стандардот на припадниците на Армијата реално почна да се подобрува – покачувањето на буџетот и на платите за припадниците на АРМ, одбранбените реформи, приемот на 375 нови професионални војници, усвојувањето и имплементацијата на значајни стратешки документи, опремувањето на припадниците на АРМ, отвореноста кон јавноста беа само дел ветеното кое беше остварено...

Началникот на Генералштабот на Армијата на Република Македонија генерал-мајор Васко Ѓурчиновски, во пресрет на Новата година одржа брифинг во Домот на Армијата во Скопје, на кој брифираше за борбената подготвеност на АРМ пред претседателот на Република Македонија и врховен командант Ѓорге Иванов, на кој присуствуваа и министерката за одбрана Радмила Шекеринска, заменик-министерот за одбрана Беким Максуди, државниот секретар во Министерството за одбрана Драган Николиќ, генералите

во АРМ и претставници од Кабинетот на претседателот на Република Македонија. Началникот на ГШ на АРМ го информираше претседателот за реализацијата на плановите и задачите во текот на 2018 година, за функционалните области во АРМ: персонален менаџмент и морал, операции, обука и вежби, логистичко обезбедување, планирање, врски и комуникации, буџетирање и цивилно-воената соработка. Тој истакна дека во годината што измина Армијата на Република Македонија во целост ги реализирала сите планирани активности и задачи и е реално подготвена за сите наредни во годината која ја започнуваме. Во сите честитки и желби за успешна Нова година од страна на официјалните претставници на МО и АРМ не беа заборавени мировниците кои далеку од домот и семејството, во мисиите ширум светот рамо до рамо со коалиционите партнери, даваат свој придонес кон светскиот мир и кои од страна на авторитетите се оценети како едни од најподготвените и најпредадени во овие мисии. Во нивна чест беше организирана средба со нивните семејства во Домот на Армијата во Скопје, каде преку видеолинк имаа можност да комуницираат директно со мировниците. Семејството е основната клетка на општеството, а задоволно и среќно семејство на армискиот припадник е уште еден мотив повеќе за тој да стои уште порешително на браникот на татковината и Министерството за одбрана и Армијата на Република Македонија се подготвени во секој поглед да го остварат тоа.

д-р Жанет Ристоска

ШТИТ е магазин на Министерството за одбрана на Република Македонија

Излегува од печат еднаш во месецот

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Македонија

Претседател на Издавачкиот совет
Радмила Шекеринска

Главен и одговорен уредник
д-р Жанет Ристоска

Редакција:

Умит Реџеџи
(ликовно-графички и технички уредник),
Ксенија Митева
(лектор);
Кристина Илиевска
(новинар, фотографии)
Панде Димоска
(новинар)

Печати:
„ФЕНИКС ПРИНТ“
ДООЕЛ Кочани

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје, Република Македонија

Телефони: 02 3128 276
www.morm.gov.mk; E-mail: stit@morm.gov.mk

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ПРИЈАВИ КОРУПЦИЈА
0800 50030

Историја на современите конфликти во Иран

Иран, во минатото познат како Персија, се простира во Западна Азија, во североисточниот дел на Персискиот Залив и непосредно до Хорзмуз, стратешкиот патен правец за транспорт на нафта и други деривати. Иран е 17-та по големина на територија држава и 18-та по бројност на жители во светот. Но, за жал, голем дел од територијата на Иран е пустински предел. Иран има вкупно 82.331.075 жители, од кои 89% се Шиити муслимани, што претставува и официјална религија во Иран. Околу 9% ја сочинуваат популацијата на Сунити муслимани. Останатите 2% од населението се: Зороастријани, Евреи, христијани и бахаи заедници. Поголемиот дел од популацијата припаѓа на персиската етничка заедница или над 51%. Останатите етнички групи вклучуваат Гилаки и Мазандарани, Курди, Лурси, Балохи и Туркмени. Над 58% од популацијата зборува персиски јазик.

Иран има долга и богата историја и култура и силен национален идентитет. Затоа честопати доаѓа во судир со дел од соседните држави, најчесто од причина што дел од нив се креација на вештачки нации и идентитети и голем дел од нивната историја биле под колонијално ропство, така што немаат силна и јасна слика за својата историја и културна традиција

Иран има многу млада популација, така што средната старосна вредност на популацијата изнесува 27 години. Благодарение на неисцрпните и обновливи извори на нафта и други деривати, иранската популација има солиден животен стандард, преку

достапност на електрична енергија, вода, модерна патна инфраструктура, како и современа технологија и мрежа на телефонија, интернет и други материјални вредности. Иран има образована работна сила и добро платена и развиена средна класа на жители. Најразвиена индустрија во Иран претставува експлоатацијата на природните богатства и ресурси. Притоа, 80% од заработувачката од извоз се придонесите од нафтените деривати, од кои 50% се употребуваат за задоволување на финансиските побарувања на иранската влада. Иран има околу 10% од светските резерви на нафтени деривати и претставува втора земја со најголеми резерви на гас после Русија.

Персија била апсолутна монархија под владетелство на шах (император) од XVI век до усвојувањето на националниот устав во 1906 година. Во 1907 година се потпишува таен договор помеѓу Британија и Русија за поделба на сфери на влијание во

Иран. За време на Првата светска војна (1914-1918 година) доаѓа до спротивставување на британско-руските интереси во Иран, со што Иран делумно успева да се избори за својата неутралност и територијален интегритет. Притоа, династијата Кајар се одржува на власт до 1925 година, а после овој период власта е под воено водство на козачкиот офицер Реза Кан. Со добивањето на титулата шах, Реза шах Пахлави (Reza Shah Pahlavi) во 1935 година го менува името на државата во Иран. Германија, како лидер на централните сили, со водство на коалициските сили врши окупација на Иран во текот на 1941 година. Во текот на Втората светска војна доаѓа до промена на водството во Иран, па така синот на Реза шах, Мухамед Реза Пахлави доаѓа на власт. Британските и американските сили го ослободуваат Иран во текот на 1945 година, а советските сили истата година го ослободуваат од окупација северозападниот дел на Иран. Во

периодот после Втората светска војна (1941-45 година) до 1953 година, иранскиот политички систем вклучувал три главни кампуси: прозападно ориентирани конзервативни партии (шахот и развиената феудална каста (landlords); просоветски ориентирани комунистички тудех-партии; неутрален национален фронт, кој се обидува да воспостави целосно владеење на правото, на човековите права и консолидација на уставното со меѓународното право. Во 1951 година Националното консултативно собрание, гласа во корист на национализација на нафтената индустрија и со тоа целосно го отстранува влијанието на британските и западните влијанија. Две години подоцна, во текот на 1954 година, иранскиот премиер Мухамед Мосадек е приведен од страна на американските и британските разузнавачки служби. После ослободувањето, шахот постепено го зајакнува личниот авторитет со воспоставување на диктаторско влијание и моќ, кое се манифестира најмногу во 1963 година со таканаречената „Бела револуција“. Опозициските партии, најчесто поддржани од земјоделската класа и конзервативните муслимани се спротивставуваат на диктаторскиот режим на шахот. Две години подоцна, во 1965 година, премиерот Хасан Али Мансур е симнат од власт од страна на поддржувачите на конзервативниот шиитски исламистички лидер Ајатолах Рухолах Комеини, кој бил најсилен критичар на шахот. Ајатолах живеел како азилант во Ирак, откако за време на опозициските активности бил депортиран од Иран. Популарниот политички дисидент Ајатолах станува шах и успева да ја симне од власт коруптивната и репресивна власт на почетокот на 1970-тите години. За време на неговото владеење Иран доживува економски раст, базиран

првично од обновливите нафтени извори. Во текот на 1977 година економската политика на Иран е во пад и стагнација, така што се зголемува притисокот и репресијата кон власта на Ајатолах. Уличните штајкови и антивладините демонстрации се шират насекаде низ Иран и нивната масовност од ден на ден се зголемува. Притоа лево ориентираните либерални опозициски партии се првичната закана за владеењето на шахот. Исламистите, предводени од шахот Ајатолах, кој овој временски период се наоѓа во Франција, мора да дејствуваат ефективно кон добро организирани опозициски групи. По разбивањето на сите опозициски групи во текот на 1979 година, шахот Ајатолах се враќа во Иран и повторно ја презема власта. За кратко време Владата формира Исламски револуционерен совет кој се состоел од 15 членови, а истиот имал авторитативна и целосна извршна моќ во Иран. Со одлука на овој совет од 1 април 1979 година Иран се преименува во Исламска Република Иран. Во согласност со новите измени на уставот на Иран кој веднаш од овој датум стапил на сила, учењето на исламот како религија се засновал сеопфатно на основите на: социолошките, политичките и економски релации. Политичко-религискиот лидер, познат под прекарот Вали Факих (Wali Faqih) или иницијално како Комеини, имал целосна власт во Иран. Иранско-ирачката војна (1980-1988 година) беше крвава и бесмислена повеќегодишна војна. Таа беше поттикната од Иранската револуција, предводена од Ајатолах Рухолах Комеини (Ayatollah Ruhollah Khomeini), кој го собори шахот Пахлави (Shah Pahlavi) во 1978-79 година. Ирачкиот претседател Садам Хусеин, кој го презираше шахот, ја поздравил оваа промена, но неговата радост се претвори во бес кога Ајатолах почна

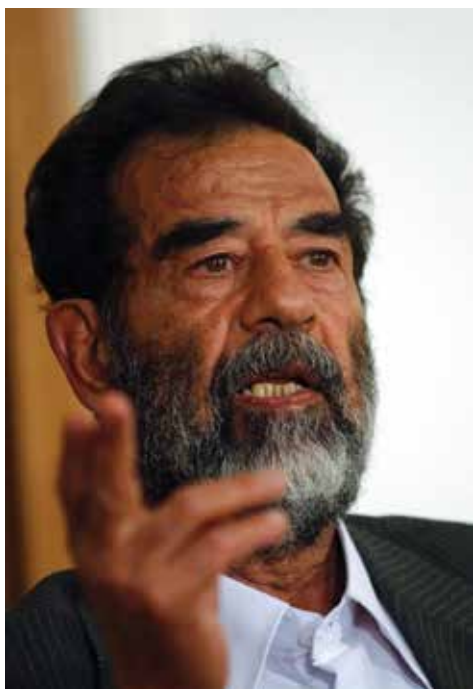

да повикува на шиитска револуција во Ирак за да го собори секуларниот сунитски режим на Садам Хусеин. Провокациите на Ајатолах ја разгореа паранојата на Садам Хусеин, кој наскоро почна да повикува на нова битка кај Кадисијах, која се однесува на битката од VIII век, во која новомуслиманските Арапи ги победија Персијците. Ајатолах се одмаздил со повикување на бајатистичкиот режим. Во април 1980 година, ирачкиот министер за надворешни работи, Тарик Азиз, преживеа обид за атентат, за кој Садам го обвини Иран. Кога ирачките Шиити почнаа да реагираат на повикот на Ајатолахот Хомеини за револт во април 1980 година, реториката се вжешти од двете страни и продолжи во текот на летото, иако Иран воопшто не беше подготвен за војна.

На 22 септември 1980 година, Ирак започна инвазија врз Иран преку воздушни напади врз иранските воени сили, по што следеше инвазија на земјата од страна на шест ирачки армиски единици долж долгиот фронт од над 600 километри до иранската провинција Кузестан (Khuzestan). Садам Хусеин очекуваше етничките Арапи во Кузестан да се кренат во поддршка на инвазијата, но тоа не се случи, најверојатно затоа што главно беа Шиити. Неподготвената иранска армија беше поддржувана од револуционерната гарда во нивните напори да се борат против ирачките окупатори. До ноември 1980 година, корпусот од околу 200.000 исламски доброволци, беа првиот штит против силите на освојувањето. Војната во текот на 1981 година е во „статус кво“ состојба. Во текот на 1982 година,

Во текот на 1983 година, Иранците лансираа пет големи напади врз ирачките цели. Во знак на одмазда, Садам Хусеин испрати ракетни напади врз единаесет ирански градови

Иран започна контраофанзива со помош на бројните доброволни одреди. Во април 1982 година, Садам Хусеин ги повлекува своите сили од иранската територија. Меѓутоа, иранските повици за ставање крај на монархијата на Блискиот Исток ги убедија неподготвените Кувајт и Саудиска Арабија да почнат да испраќаат финансиска помош за Ирак, иако ниту една од сунитските сили не сакаше шиитската револуција да се шири на југ. На 13 јули 1982 година, иранските сили вршат напад на Ирак упатувајќи се кон градот Басра. Ирачаните се подготвиле преку копање на бункери и ровови долж границите со Ирак. Од друга страна, силите на Садам подготвиле хемиско оружје против нивните противници. Притоа, одличната рововска сообраќајница на иранските сили не им помогна при налетот на сериозни хемиски напади од страна на Ирак. Големiot број на жртви кој секојдневно растеше го натера американскиот претседател Роналд Реган, заедно со Советскиот Сојуз и со Франција, да го натераат Садам Хусеин да размислува на завршница на оваа војна. Од друга страна, Кина, Северна Кореја и Либија оваа улога ја имаа со Иран. Пролетта 1984 година, Иранско-ирачката војна влезе во нова, поморска фаза кога Ирак ги нападна иранските танкери за нафта во Персискиот Залив. Иран

одговори со напади на танкерите на нафта и на Ирак и на своите арапски сојузници. Загрижени, САД се заканија дека ќе се приклучат на војната ако дојде до прекин на снабдувањето со нафта.

На копно, во периодот од 1985 до 1987 година, Иран и Ирак водеа офанзивни и контраофанзивни борбени дејства кои беа неверојатно крвави, често со убиени десетици илјади луѓе на секоја страна за неколку дена. Во февруари 1988 година, Садам го изврши најсмртоносниот ракетен напад врз градовите на Иран. Истовремено, Ирак почна да подготвува голема офанзива за да ги истера Иранците од ирачката територија. Изненаден од осумгодишните борби и неверојатно високиот број жртви, иранската револуционерна влада почна да размислува за прифаќање на мировен договор. На 20 јули 1988 година, иранската влада објави дека ќе прифати прекин на огнот со посредништво од ОН, иако Ајатолах Хомеини го спореди со пиене од „затруена чаша“. Садам Хусеин побара Ајатолах да го отповика својот повик за негова смена пред да го потпише договорот.

На крајот, Иран ги прифати истите мировни услови што ги отфрли Ајатолах во 1982 година. По осумгодишни борби, Иран и Ирак се вратија на истиот статус, односно на геополитички план ништо не се промени. Она што се промени беше дека над 500.000 Иранци и над 300.000 Ирачани загинаа. Иранско-ирачката војна од 1980-88 година беше една од најдолгите во современата актуелна историја и заврши нерешено. Можеби најважната теза што треба да се извлече од оваа војна е опасноста да дозволиме верскиот фанатизам од страна на Иран да се судри со психичката нестабилност и мегаломанија за регионална доминација на ирачкиот лидер. Понатаму, конфликтите на Иран продолжуваат после повеќе од една декада или поточно во 2004 година започнува сè уште актуелниот асиметричен конфликт во Систан и Балучестан помеѓу Иран и неколку милитантни организации на балошките Сунити, кои се претставени како терористички организации од страна на Иран. Арапскиот збор „Jundallah“ во превод значи „божји војници“. Тоа е името на Народното ослободително движење во Иран (People's Resistance Movement of Iran (PRMI) или поточно е балошка сунитска воена организација стационирана во Систан и Балучестан, односно во југоисточниот дел на Иран, кои се борат за еднакви права на сунитските муслимани во Иран.

„Војната на танкерите“ помеѓу Иран и Ирак продолжи до 1987 година, така што американските и советските поморски бродови нудеа придружба до танкерите за нафта за да се спречи нивното насочување кон завојуваниите страни. Вкупно 546 цивилни бродови беа нападнати и 430 трговски морнари загинаа во овие судири

Абдомалек Риги (Abdolmalek Rigi) беше лидер на движењето на балошките Сунити, сè до 2010 година кога е фатен и ликвидиран од страна на иранската влада. Следен според историската хронологија е Иранско-курдскиот конфликт, кој претставува конфликт помеѓу Иран и курдските герилски групи претставени преку курдистанската слободна партија (Kurdistan Free Life Party - PJKK), конфликт кој започнува 2004 и завршува во текот на 2011 година. Поголемиот број на судири се случија во курдистанската провинција во Иран и во други курдски провинции. Масовни судири се случуваат во текот на 2010/11 година, а на 29.09.2011 година се прогласува примирје со поддршка на меѓународна асистенција. Повремени конфликти се случуваат во текот на декември 2011 година во Банех, кои продолжуваат во текот на 2012 и 2013

година. Потоа следи конфликтот во Сардакт во текот на август 2013 година и последниот конфликт на 19.04.2016 година, кој индицираше на нова фаза на следни конфликти. За време на примирјето со иранската власт курдските политички лидери ги искажаа своите барања за формирање на автономен курдски регион во рамките на Иранската држава. Исто така, тие напоменале дека се фокусирани на смена на авторитарното владеење со демократска федерална влада, која ќе гарантира соработка и автономно владеење на етничките малцинства во Иран преку нивните региони и општини, пред сè мислејќи на сунитските Арапи, Азерите и Курдите на кои претходно им биле загрозувани овие права. Во тековните воени судири, Иран е активно вклучен во Сириската и во Ирачката цивилна војна од 2011 година наваму. Кон крајот на 2017 година сириските коалициони сили, заедно со Иран зададоа силен поразителен удар врз силите на ИСИС во Сирија. Од 2014 година па наваму, Иран во Ирак против ИСИС изврши серија на успешни воздушни напади, а во текот на 2017 година иранските трупи ги поразиле копнените сили на ИСИС во Ирак. Она што е најактуелно е дека тензиите помеѓу Иран и Израел го зголемуваат својот интензитет откако на 10.02.2018 година Иран произведе безимено воздушно летало и истото го тестираше од сириската воздушна база близу градот Палмира, и со тоа беше повреден воздушниот интегритет на Израел. Борбениот дрон е иранска копија на моделот „US SQ-170 Sentinel“, еден од дроновите кои Иран ги фати за време на воените операции во Авганистан, а кои прелетаа во иранскиот воздушен простор во текот на 2011 година. За овој настан сириската влада ја презеде одговорноста, но израелските разузнавачки служби преку контрола на комуникациско-информацискиот систем на леталото извршено во градот Фарси, велат дека за ова одговорноста е на Иран. Вистината најверојатно е некаде измеѓу, односно борбениот дрон е пуштен од страна на иранските безбедносни служби, но бидејќи е од сириска територија, командувањето и контролата на леталото е во рацете на сириските служби. Иранската операција за тестирање на борбен дрон на израелски воздушен простор, според научната и експертска јавност е јасен сигнал на сирискиот претседател Башар ал Асад до Израел, дека нема повеќе да ги толерира израелските воздушни сили да го загрозуваат воздушниот простор на Сирија.

д-р Андреј Илиев

